> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving**
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

**Ons kenmerk**
2844683

**Uw kenmerk**
2020z03886

*Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.*

Datum 14 april 2020
Onderwerp Antwoorden Kamervragen over de verkoop van nazi-boeken op Bol.com

In antwoord op uw brief van 27 februari 2020 deel ik u mee dat de schriftelijke vragen van het lid Kuiken (PvdA) inzake de verkoop van nazi-boeken op Bol.com, worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij deze brief.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

**Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving**
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden

**Datum**
14 april 2020

**Ons kenmerk**
2844683

**Antwoorden Kamervragen van het lid Kuiken (PvdA) aan de minister van Justitie en Veiligheid over de verkoop van nazi-boeken op Bol.com. (ingezonden 27 februari 2020, nr. 2020Z03886)**

**Vraag 1**
**Kent u het bericht 'Amazon is om, maar Bol.com weigert kindernaziboek te verwijderen: 'Ze moeten zich doodschamen''? 1)**

**Antwoord 1**
Ja.

**Vraag 2**
**Deelt u de mening dat een online boekhandel verantwoordelijk is voor welke boeken het al dan niet verkoopt? Zo nee, waarom niet?**

**Antwoord 2**
Ja, die mening deel ik. Het vergt immers een besluit om een product voor verkoop aan te bieden of dit juist niet te doen.

**Vraag 3**
**Deelt u de mening dat met de verkoop van boeken, zoals "Der Giftpilz" van Julius Streicher, "Blood and Honor" van Alfred Rosenberg of "die Schutzstaffel als Antibolschewistische Kampforganisation" van Heinrich Himmler, nazi-gedachtengoed wordt verkocht? Zo ja, deelt u dan ook de mening dat dit zeer ongewenst is? Zo nee, waarom niet?**

**Antwoord 3**
Ik doe geen uitlatingen over individuele situaties, maar in zijn algemeenheid stel ik voorop dat het nazi-gedachtegoed haaks staat op het uitgangspunt binnen onze samenleving dat iedere burger zich een volwaardig burger moet weten en voelen, en gevrijwaard moet blijven van discriminatoire uitlatingen en handelingen. Ik acht de verkoop van boeken met nazigedachtegoed om redenen anders dan educatie of cultureel-historische motieven dan ook zeer ongewenst en moreel verwerpelijk. In voorkomende gevallen zal het Openbaar Ministerie bij de verspreiding van dergelijk materiaal conform de Aanwijzing discriminatie optreden.

**Vraag 4**
**Kan het verkopen van boeken die het nazi-gedachtengoed dragen strafbaar zijn? Zo ja, op grond van welke wetsartikelen? Zo nee, waarom niet?**

**Antwoord 4**
In artikel 137e Sr is onder meer en voor zover hier van belang strafbaar gesteld het anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving verspreiden of ter verspreiding in voorraad hebben van voorwerpen waarin een discriminerende uiting is vervat. Of het verkopen van de boeken die nazigedachtegoed uitdragen, daadwerkelijk strafbaar is, dient van geval tot geval te worden beoordeeld, met inachtneming van de vaste jurisprudentie.[1]

---

[1] Vgl. HR 23 november 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM9135 (Combat 18) en HR 14 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:220 (standaardarresten). Vgl. mijn antwoorden op eerdere Kamervragen over een vergelijkbaar onderwerp, Aanhangsel bij de Handelingen, 2018-2019, 3413.

**Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving**
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden



**Vraag 5**
**Is er reeds aangifte gedaan tegen Bol.com dan wel ambtshalve vervolging ingesteld?**

**Antwoord 5**
Ja, er is aangifte gedaan tegen Bol.com B.V. Het is aan het OM om te beslissen of er tot vervolging wordt over gegaan.

**Vraag 6**
**Kunt u in contact treden met vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap in Nederland, onder andere om hun gevoelens in deze te peilen?**

**Antwoord 6**
Geregeld voer ik overleg met vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap, waarin ook dit soort incidenten aan de orde komen. Specifiek over deze vragen is contact gezocht met het Centraal Joods Overleg (CJO). Het CJO heeft aangegeven verbolgen te zijn over het feit dat dit soort antisemitische lectuur te koop wordt aangeboden. Zoals ik al aangaf acht ik zelf ook de verkoop van boeken met nazigedachtegoed om redenen anders dan educatie of cultureel-historische motieven zeer ongewenst en moreel verwerpelijk.

1) Algemeen Dagblad, 27 februari 2020, https://www.ad.nl/binnenland/amazon-is-om-maar-bol-com-weigert-kindernaziboek-teverwijderen-ze-moeten-zich-doodschamen~a5a96754/